

enkelte lande. Det vil ofte være sådan, at en vare kan produceres billigere i ét land end i et andet, mens det omvendte gælder for en anden vare. Der vil altså være gensidige fordele forbundet med et varebytte over landegrænserne. For et råstoffattigt land som Danmark vil behovet for råstoffer i sig selv være et vigtigt argument for en samhandel med udlandet. Ikke mindst for et lille land som Danmark vil desuden et problem som stor-driftsfordele spille væsentligt ind, idet det danske marked indenfor en række felter vil være for lille til at være basis for en produktion i tilstrækkelig skala. Tænk blot på områder som flyproduktion, kommunikationssatellitter eller store datamaskiner.

På den anden side er det tydeligt, at der også er andre faktorer, end hvad der kan produceres billigst hvor, der er bestemmende for udenrigshandelen. En gang etablerede handelsmønstre er svære at bryde, for eksempel udviklingslandenes stilling som leverandører af råstoffer og importører af industrivarer. Desuden træffes de vigtigste investeringsbeslutninger i store, ofte multinationale, koncerner, som har mange specielle hensyn at tage til sine langsigtede strategiske interesser. Der er ingen garanti for, at det handelsmønster, som udvikles ved en uhindret verdenshandel, er særlig gavnligt for den danske økonomi.

Da Danmark i 50'erne og starten af 60'erne afviklede beskyttelsen af hjemmemarkedet, skete det på en ukontrolleret måde. Der er meget, der tyder på, at der herved blev lagt grunden til de skævheder, der er i den danske produktionsstruktur i dag, og som blandt andet viser sig ved, at der helt eller delvis mangler dansk produktion på de områder, hvor forbruget er ekspanderet stærkest det seneste årti.

Den danske udenrigshandel ligger nu på omkring en tredjedel af bruttonationalproduktet. Omkring 40 pct. af industriproduktionen går til eksport. Dette er, internationalt set, en meget stor udenrigshandel.

Ulempen ved den meget store udenrigshandel ligger først og fremmest i afhængigheden af udlandet. Både således at den store eksport gør udviklingen i Danmark stærkt afhængig af udviklingen på de store eksportmarkeder, og også derved at der bliver stor afhængighed af levering af vigtige importvarer fra udlandet. Denne afhængighed af ud-

landet sætter meget snævre grænser for mulighederne for at føre en selvstændig økonomisk politik – eller en selvstændig politik overhovedet.

4. *Hvad er importrestriktioner?*

De direkte former for importrestriktioner er indførelse af toldafgifter, der fordyrer de importerede varer i forhold til indenlandsk producerede varer, og kvantitative restriktioner, hvor der lægges et absolut loft over, hvor store mængder der må importeres af bestemte varer. Det er især disse former for restriktioner, der er sket bestræbelser for at reducere.

Der findes imidlertid herudover en lang række andre former for indirekte handelshindringer. Det kan for eksempel dreje sig om støtteforanstaltninger af en indenlandsk industri, der er i fare for at bukke under i den internationale konkurrence. Det kan være en favorisering af indenlandsk producerede varer ved offentlige indkøb, og det kan være en række tekniske normer vedrørende sundhed, sikkerhed og produktudformning eller indhold samt krav vedrørende mærkning og emballage. Et dansk eksempel herpå havde vi i den såkaldte D-mærkning af el-udstyr, der sikrede opfyldelsen af en række sikkerhedsnormer. Kravet om denne D-mærkning er nu frafaldet af hensyn til EF. Endelig kan der være forskellige gebyrer udover egentlige toldafgifter.

5. *GATT, OECD og EF*

De internationale aftaler, der forhindrer Danmark i at gennemføre en regulering af importen, er GATT-overenskomsten, OECD's handelspolitiske erklæring og medlemskabet af EF.

1) GATT-overenskomsten pålægger medunderskriverne en række begrænsninger i adgangen til at regulere importen. I overenskomstens artikel 11 forbydes indførelse af importrestriktioner (udover told), idet dog landbrugs- og fiskeriprodukter er undtaget.

2) OECD – Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling – er en organisation, der omfatter de udviklede kapitalistiske lande. Den startede under navnet OEEC som en europæisk organisation, der efter 2. verdenskrig skulle administrere den amerikanske Marshall-»hjælp« og bl. a. virke for frihandel. OECD's handelspolitiske de-